

Okul Öncesi Çocukların Oyunlara Yansıtıkları Sorunların Değerlendirilmesi¹

DOI: 10.26466/opus.423988

Cumhur Türk* - Ayça Kartal** - Ayten Arslan***

* Dr, Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Muş / Türkiye
E-Posta: c.turk@alparslan.edu.tr ORCID: [0000-0002-8630-9353](https://orcid.org/0000-0002-8630-9353)
** Dr, Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Muş / Türkiye
E-Posta: a.kartal@alparslan.edu.tr ORCID: [0000-0002-4297-8002](https://orcid.org/0000-0002-4297-8002)
*** Dr, Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Muş / Türkiye
E-Posta: a.arslan@alparslan.edu.tr ORCID: [0000-0001-8832-0276](https://orcid.org/0000-0001-8832-0276)

Öz

Bu çalışmada okul öncesi çocukların oyunlara yansıtıkları sorunlara ilişkin öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilim) desende temellenmiştir. Çalışma grubu olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden amaca yönelik örnekleme içerisinde yer alan kolay ulaşılabilir durum örneklemesine göre seçilmiştir. Grup, Muş ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi kurumlarda görev yapan 19 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Bu çerçevede öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenler çocukların oyunlarına çeşitli sorunlar yansıttığını ifade etmişlerdir. Velilerin eğitim durumunun öğrencilerin oyunlarına yansıttığı sorunlarda etkili olduğu; çocukları ile ilgilenen ailelerin çocuklarının oyunlarına oynarken kurallara uydugu ve özgüven açısından kendini geliştirmiş olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca ailelerin gelir durumunun dolaylı ya da doğrudan da olsa çocukların oyunlardaki davranışlarına etkisinin olduğunu; çocukları oyunlarda daha çok sosyalleştirmek ve aktifleştirmek için onlara görev ve sorumluluk vermenin ve ayrıca maddi manevi pekiştireçlerle bu durumu desteklemenin daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çerçevede öğretmenlerin sınıf yönetimi açısından kendilerini geliştirecekleri farklı kaynak ve çalışmaları takip etmeleri; kırsal kesimlerde üniversiteler öncülüğünde psikolojik danışma ve rehberlik, okul öncesi eğitimi ve Milli Eğitim Bakanlığı'ndan uzmanların katılımıyla aile eğitimi üzerine ortak proje çalışmalarının yapılması önerilebilir. Benzer şekilde okullarda haftanın ya da ayın bir günü aile-çocuk-öğretmen oyun günü şeklinde çalışmaların düzenlenmesi; grup oyunlarının daha çok ön plana çıkarılması tavsiye edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Oyun, Problem Davranışlar, Yansıtma, Öğretmen Görüşleri

¹ Bu çalışma 3-5 Mayıs 2018 tarihinde düzenlenen International Conference on Science, Technology, Engineering, Mathematic (STEM) and Educational Science kongresinde sunulan "Okul Öncesi Çocukların Oyunlara Yansıtıkları Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri" başlıklı bildirinin geliştirilmesinden üretilmiştir.

Evaluation of the Preschool Children's Problems in Plays

*

Abstract

In this study, the opinions of the teachers about the problems that the pre-school children reflect on the games were investigated. Research has been based on phenomenological (qualitative) design from the qualitative research methods. The study group was selected according to convenience sampling based on the purposive sampling in non-probability sampling methods. The study group consists of 19 teachers who work in pre-school institutions affiliated to the Ministry of National Education in Mus city. The data were collected via semi-structured interview forms. In this framework semi-structured interviews were carried out with teachers and the data obtained were subjected to content analysis. According to the results obtained in the research, teachers thought that children reflect various problems in their games. Teachers thought that the education of the parents is effective in the problems that the students reflect on their games. Teachers also thought that children who were cared by their families have improved themselves in terms of self-confidence when playing games. Teachers thought that the behavior of children in their games is indirect or directly influenced from the income situation of the parents. They stated that it would be more effective to give them duties and responsibilities in order to socialize and activate children more in games and also to support this situation with material spiritual reinforcements. In this context, it can be suggested that teachers follow different sources and studies in which they develop themselves in terms of classroom management. In rural areas it may be suggested to undertake joint project studies on family education with the participation of experts from the Ministry of National Education, psychological counseling and guidance and pre-school education, under the leadership of universities. It can be suggested to arrange to work on school day as a family-child-teacher play day on a day or a day of the week and more attention can be given to group games as well.

Keywords: Pre-School, Play, Problem Behaviours, Reflecting, Teachers Opinions

Giriş

“Dünya bir oyun sahnesi, biz de birer oyuncuyuz.” diyen Shakespeare, aslında oyun ve oyuna dair her şeyi tek bir cümle ile özetlemiştir. İnsan, yaşadığı evreni anlamlandırma, çevresi ile iletişim halinde bulunma ve dünyaya “ben de varım” deme işini ilk olarak oyunla yapar (Kaugars ve Russ, 2009). Bu durum kimi zaman “ce eeee” diyerek daha ilk aylarında bebeğe “bir varın bir yok olduğunu” anlatmaya çalışırken, kimi zaman da yemek yemek istemeyen bir çocuğa yemek yedirebilmek için çeşitli oyunlar üretirken görülebilmektedir. Her ne olursa olsun oyunun şekli, özellikleri, malzemeleri her coğrafyada her kültürde farklılaşmakla birlikte, çocuğun bulunduğu her yerde oyunun da bulunduğu söylenebilir (Erşan, 2006).

Oyunla ilgili kuramların on dokuzuncu yüzyılın sonu ile yirminci yüzyılın başında geliştirilmeye başlandığı, çok farklı kuramların (fazla enerji, özünü yineleme, oyun malzemeleriyle inşa oyunu vb.) farklı araştırmacılar tarafından savunulduğu bilinmektedir (Onur ve Güney, 2004, s.7). Bu kuramlar içerisinde özellikle Piaget’in kuramında, çocuk kendi gelişiminin mimarı olarak kabul edilir ve çocuğun gelişiminin oyun içerisinde görülebileceği savunulmaktadır (Piaget, 1962). Nitekim Ağlamış (2016, s.28), çocuğun okul yaşamında oyun oynamayı ne kadar sever ve bundan ne kadar zevk alırsa, kendine güveninin gelişeceğini ve ileriki yaşamında aktif yaşam tarzını benimseyeceğini ifade etmiştir. Lieberman’a (2009) göre ise oyun çocukların keşfetme ve öğrenme aracıdır. Bu noktada oyunun, çocuk gelişiminde bir ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Oyunların gelecek kuşaklara aktarılması için emek veren insanların bulunmasına rağmen, oyunun eğitimdeki yerinin incelenmesi, bir bilimsel çalışma alanı ve konusu olarak ele alınması son otuz yıldaki zaman diliminde gerçekleştirilmiştir (Adıgüzel, 2014, s. 258). Çocuk gelişiminin en önemli basamaklarından olan okul öncesinde de oyunun önemi üzerine farklı araştırmaların olduğu görülmektedir (Ahioğlu, 1999; Akınbay, 2014; Banerjee, Alsalman ve Alqafari, 2017; Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı, 2012; Ergin ve Ergin, 2017; Gül, 2006; Güler, 2015; Kroeker, 2017; Li, Hestenes ve Wang, 2016; Metin Aslan, 2013; Şener, 1996; Tsai, 2017; Veiga, Neto ve Rieffe, 2016). Brosterman’e (1997) göre oyun, anaokulundaki he-

deflere ulaşabilmek için birinci derecede önemlidir ve tüm anaokulu etkinlikleri, dans, bahçe işleri, şarkı söyleme, hikâye okuma oyundur; oyun sistemin çalışmasını sağlayan, onu ileri götüren bir makine gibidir (Akt. Sherwood, 2009). Piaget ise oyunu çocukların kendi çevrelerini anlamlı hale getirme ve bu çevre içinde nasıl yer alacaklarını öğrenme yolu olarak görmektedir. Etkinlikler yoluyla bilgi sağlama fikrinin aynı zamanda bir oyun formu olduğunu belirtmektedir (Akt. Fischer ve Hencke, 1996). Oyunla ilgili yapılan tanımların ortak noktası oyunun çocuğun kişisel keşif alanı, çocukluğun gücü ve öğrenme dili olmasıdır. Bu ortak noktalardan hareketle; oyun ve öğrenme arasındaki önemli bağın yetişkinler tarafından da göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Yavuzer (2008) her ailede farklılık gösteren ebeveyn tutumlarının, çocuğun temel davranış ve kişilik özelliklerinin oluşmasında etkisinin büyük olduğunu vurgulamaktadır. Olumlu, dengeli ve demokratik tutumların sergilendiği ailelerde yetişen çocukların daha olumlu kişilik özelliklerine ve davranış örüntülerine sahip olduğu, olumsuz tutumların sergilendiği ailelerde yetişen çocukların ise, olumsuz kişilik özelliklerine ve davranış örüntülerine sahip olduğu görülmüştür (Erdinç, 2009, s. 22). Okul öncesi dönemde olumsuz ebeveyn tutumları ve sosyal-duygusal gelişimlerinin yeterince desteklenmemesi sonucunda çocuklar; akranlarıyla alay etme, takılma, saldırganlık, zorbalık gibi problem davranışlar gösterebilmektedir (Özbey ve Alisinanoğlu, 2009, s. 494). Saldırgan davranışlarda bulunan çocuklar ise bu davranış problemleri sonucunda çevresiyle iletişim sorunları yaşayabilmekte, benlik algıları olumsuz yönde etkilenebilmekte ve ileriki dönemlerde ruhsal anlamda sorunlar yaşayabilmektedir (Çelik, 2006, s. 24). Bunun yanı sıra günümüzde hızla ilerleyen, değişen ve gelişen teknoloji çocuğun doğal yapısından uzak sanal bir ortamda yaşamasına ve çocuğun toplumdan soyutlanmasına neden olmaktadır. Bu da beraberinde bir takım sorunlar getirmektedir. Bu çalışmanın da temel problemi çocukların oyunlara yansıtıkları sorunlara dayanmaktadır. Bu doğrultuda okul öncesi dönemde özellikle öğretmenlerin de çocukların oyunlardan en etkili şekilde faydalanması ve oyun ortamlarının düzenlenmesindeki rolü ve oyunları yönlendirmedeki rolü düşünülmüştür. Bu noktadan hareketle oyunlar esnasında çocukların yansıtıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çerçevede çalışmanın temel problemi: “3-6 yaş okul öncesi çocukların oyunlara yansıtıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Çalışmanın bu temel problemi çerçevesinde cevap aranan alt problemler şu şekildedir:

- Öğretmenlere göre çocukların oyunlarında karşılaştıkları sorunlu davranışlar nelerdir?
- Çocukların oyunlarına yansıttığı sorunlu davranışlar karşısında öğretmenlerin aldıkları önlemler nelerdir?
- Öğretmenlere göre ebeveynlerin eğitim durumlarının çocukların oyunlara yansıtıkları sorunlarla ilişkisi nasıldır?
- Öğretmenlere göre ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilenme bilincinin çocukların oyunlarına yansıtıkları sorunlarla ilişkisi nasıldır?
- Öğretmenlere göre ailenin gelir durumunun çocuğun oyunlara yansıttığı sorunlarla ilişkisi nasıldır?
- Öğretmenlere göre çocuğun oyunlarda aktifleşmesi ve sosyalleşmesi için neler yapılabilir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Okul öncesi öğretmenlerinin 3-6 yaş grubu öğrencilerin sınıfta sorun çıkarma durumuna ilişkin öğretmen görüşlerinin alındığı bu çalışma, olgubilim (fenomenoloji) deseninde nitel bir çalışmadır. İnsanların deneyimleri nasıl anlamlandırdığını, bilince nasıl dönüştürdüğünü keşfetmeye odaklanan fenomenolojik yaklaşımda fenomeni deneyimlemiş kişilerle doğrudan mülakatlar yapılır (Patton, 2014, s.104). Bu çalışmada da öğretmenlerin sorunlu davranışlar karşısında nasıl davrandıkları, bu konuda ebeveynlerin etkisinin ne olduğu, çocukların sosyalleşmesine nasıl katkı sağlanabileceği sorgulanmış ve bu konuda derinlemesine bilgi edinmek amaçlanmıştır. Dolayısıyla çalışmada, fenomenolojik bir yaklaşım tercih edilmiş ve okul öncesi öğretmenlerin 3-6 yaş grubu öğrencilerinin sınıfta sorun çıkarma durumlarına ilişkin bilgiler yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Muş ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan 19 kadın anaokulu öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden amaca yönelik örnekleme ve bu örnekleme içerisinde yer alan kolay ulaşılabilir durum örnekleme temel alınmıştır. Bu tür örneklemede araştırmacı kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanır ve araştırmanın amacına en uygun olanları örnekleme alır (Balci, 2016, s. 104). Olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden amaca yönelik örnekleme, araştırma problemine ilişkin evrende yer alan durumlardan bilgi toplanarak, en uygun durumun seçilmesi ve bu yapılırken de konuya ilişkin bilgisi olan kişilerle işbirliğinin yapılması, ön bilgilerin toplanması ve çalışılacak örneğe karar verilmesi önem arz etmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Çalışmaya dahil olan öğretmenlerin tamamı kadındır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Çalışmada çocukların oyunlara yansıttıkları problemlere ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek için yüz yüze görüşme tekniği ile yarı yapılandırılmış görüşme formundan faydalanarak veriler toplanmıştır. Görüşme soru formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Altı ana soru başlığından oluşan görüşme soru formunun güvenilirliği ve geçerliliği için uzman görüşüne (iki okul öncesi eğitimi uzmanı, iki sınıf eğitimi uzmanı; uzmanların tamamı nitel araştırmalarla ilgili çalışmalar yürütmektedir) başvurulmuş ve form üzerinde ön görülen değişiklikler yapılarak yarı yapılandırılmış form çalışma için hazır hale getirilmiştir.

Çalışmada öğretmenlerin görüşlerine başvurulması sırasında görüşme formu öğretmenlere verilerek soruları incelemeleri istenmiş, anlaşılmayan durumlara ilişkin gerekli açıklamalarda bulunulmuştur. Yıldırım ve Şimşek (2008) içerik analizi aşamalarında aynı fikri örnekleyen veri maddelelerinin betimlenmesi amacıyla kodlama, kodları gruplandırılarak küçük sayıda temalara ayırma ve bu iki gurubu ilişkilendiren kod-tema uyumunu belirleme şeklinde bir süreçten bahsetmektedir. Yapılan içerik analizi ile öncelikle veri seti satır satır okunarak önemli kodlar ve boyutlar

tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen kodlar, alt temalar ve temalar halinde düzenlenerek bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Öğretmenlerin isimleri kod isimlerle ifade edilmiştir. Tüm veri kodlamaları yapıldıktan sonra dördüncü bir uzman tarafından kod ve temalar gözden geçirilmiş, fikir birliği sağlanarak veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

Çalışmanın bulguları alt problemlere yanıt olacak şekilde alt başlıklar halinde sunulmuştur. Her bir alt başlığa ilişkin bulgular kod ve tema haline getirilerek tablolarla ifade edilmiştir.

Öğretmenlere Göre Sorunlu Davranışlar ve Öğretmenlerin Bu Davranışlara Karşı Geliştirdikleri Önlemlere İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında çalışmanın birinci ve ikinci alt problemleri olan öğretmenlere göre sınıflarda sorunlu davranışlarda bulunan çocukların olup olmadığı ve (varsa) öğretmenlerin bu davranışlar karşısında neler yaptıkları üzerinde durulmuştur. Bu duruma ilişkin bulgular tema ve kodlar halinde Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Sorunlu Davranışlara Karşı Çözümleri

Tema	Kod	Tekrar Eden Öğretmenler
	Oyun dışına çıkarma	Esra, Özlem, Ayfer, Lütfiye, Ayşe, Kader, Aynur, Elif
	Bireysel uyarı	Ayfer, Seda, Fatma, Aynur, Elif
	Sözlü uyarı	Semra, Ayfer, Sakine, Kübra, Özlem
	Görmezden gelme	Semra, Sakine, Elif
Sorunlu Davranış	Göz teması	Semra, Elif
Var	Kuralları anlatma/hatırlatma	Selen, Leyla
	Oyun içinde farklı rol	Kader
	Olumlu sonuca bağlama	Meryem
	Oyuna müzik ekleme	Sevda
	Denk kişilerle eşleme	Sevda
	Ortak oyun	Kevser
	Öğretmen katılımı/müdahalesi	Sevda
Sorunlu Davranış Yok	Öğretmen katılımı/müdahalesi	Semanur

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğretmenlerin oyunlarda sorunlu davranışların görülme durumu ve bunlara karşı çözümleri “Sorunlu Davranış Var” ve “Sorunlu Davranış Yok” temaları altında toplanmıştır. “Sorunlu Davranış Var” teması altında “Oyun Dışına Çıkarma”, “Bireysel Uyarı” ve “Sözlü Uyarı” kodları ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

Ayşe: “Var oyun esnasında elemeli oyun oldu mu ilk elenen çocuk oluyor. Elen-diği için ağlıyor, oyuna kendisini veremiyor.”

(Oyun Dışına Çıkarma)

Ayfer: “Genel olarak oyunlara istekli katılıyorlar. Fakat bazen sorun çıkarabiliyorlar. Oynamak istemeyen çocuğum bulunabiliyor. Sözlü bir şekilde uyarıyorum. Sözlü uyarımla genellikle katılıyorlar. İlla ki katılmak istemezlerse çok zorlamıyorum. İsterse sonradan katılıyor. Oyun sırasında sorun çıkaran öğrencimi de öncelikle uyarıyorum. Eğer davranış devam ederse oturup bir süre bizi izlemesini söylüyorum.”

(Bireysel Uyarı, Sözlü Uyarı)

Sakine: “Evet var. Eğer oyun akışını etkilemeyecek ve arkadaşlarını rahatsız etmeyecek davranışlarsa başta görmezden geliyorum. Daha sonra davranış devam ediyorsa sözlü uyarıda bulunuyorum.”

(Sözlü Uyarı, Görmezden Gelme)

Ebeveynlerin Eğitim Durumunun Çocukların Oyunlarına Yansıttıkları Sorunlarla İlişisine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Bu başlık altında üçüncü alt problem olan ebeveynlerin eğitim durumunun çocukların oyunlarına yansıttıkları sorunlarla ilişkisi olup olmadığı ve (etkiliyse) ne tür etkilerinin olduğuna ilişkin öğretmen görüşleri sunulmuştur. Bu duruma ilişkin bulgular tema ve kodlar halinde Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ebeveynlerin Eğitim Durumunun Çocukların Oyunlarına Yansıtıkları Sorunlarla İlişkisi

Tema	Kod	Tekrar Eden Öğretmenler
Eğitim Durumu Etkili	Davranışa	Kader, Aynur, Kübra, Seda, Selen, Lütfiye, Semra, Kevser, Özlem
	İzlenen TV Programına	Ayfer
	Oyuna Verilen Değere	Elif
	Her Alanda	Sevda
Eğitim Durumu Etkisiz	-	Leyla, Esra, Ayşe, Fatma, Sakine, Semanur, Meryem

Tablo 2’de öğretmenlerin verdikleri cevaplardan “Eğitim Durumu Etkili” ve “Eğitim Durumu Etkisiz” temaları oluşmuştur. Bu temalardan “Eğitim Durumu Etkili” teması altında “Davranışa”, “İzlenen TV Programına” ve “Oyuna Verilen Değere” kodları ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerin tema ve kodlara ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Semra: “Evide anne baba nasıl davranıyorsa çocuklar oyunlarını o şekilde kuruyor. Mesela o akşam evde sorunlu bir dizi izlendiyse ertesi gün çocuk daha hırçın ve uyumsuz oluyor.”

(Davranışa)

Ayfer: “Evet. Özellikle evde izlenen TV programlarının çocuklara etkisini sınıfta gözlemliyorum. Aileler daha bilinçli olsa çocukları kötü etkileyebilecek bu tarz programları izlemezdi.”

(İzlenen TV Programına)

Elif: “Böyle bir etkinin olduğunu düşünüyorum. Eğitim durumu yüksek ebeveynlerin çocuğun oyununa daha çok değer verdiğini düşünüyorum.”

(Oyuna Verilen Değer)

Ailenin Çocukla İlgilenme Bilincinin Çocukların Oyunlarına Yansıtıkları Sorunlarla İlişkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Bu başlık altında çalışmanın dördüncü alt problemi, bir başka ifadeyle ailenin çocukla ilgilenme bilincinin çocukların oyunlarına yansıtıkları sorunlarla ilişkisine dair bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar tema ve kodlar halinde Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Ailenin Çocukla İlgilenme Bilincinin Çocukların Oyunlarına Etkisi

Tema	Kod	Tekrar Eden Öğretmenler
İlgilenen Aile	Kurallara uyma (nezaket)	Selen, Aynur, Sevda
	Yüksek özgüven	Özlem, Seda, Sevda
	Yüksek katılım	Kader
	Çocuğu yönlendirme	Elif
	Sorunsuz	Leyla
	Kendini ifade etme	Özlem
	Liderlik	Kader
	Kendine değer verme	Seda
	Paylaşım	Aynur
	Şımarıklık	Meryem, Sakine
Olumsuz	Kaybetmeyi kabullenmeme	Semanur, Meryem
		Fatma
İlgilenmeyen Aile	Kural bilinci yok	Ayfer, Kübra
	Oyunda şiddet	Semra, Sevda
	Evdeki sorunu yansıtma	Esra
	Yalnız oyun oynama	Ayşe
		Kevser
Yorum yok	-	Lütfiye

Tablo 3’te öğretmenlerin ailenin çocukla ilgilenme bilincinin çocukların oyunlarına yansıtıkları sorunlarla ilişkisine dair görüşleri “İlgilenen Aile”, “İlgilenmeyen Aile” ve “Yorum yok” temaları altında toplanmıştır. “İlgilenen Aile” teması altında olumlu ve olumsuz görüşler yer almakla birlikte olumlu görüşler içerisinde “Kurallara uyma (nezaket)”, “Yüksek özgüven” ve “Yüksek katılım” kodları ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerin konuya ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Selen: “İlgili olan ailelerin çocukları oyunların kurallarına daha iyi uyabilme ve oyun oynarken daha nazik, kibar davranabilme bilincinde olabiliyor.”

(Kurallara Uyma/Nezaket)

Seda: “Çocuklarıyla yakından ilgilenen anne ve babanın çocukları özgüveni daha yüksek, kendine değer veren kişiler olarak yetişiyor. Oyunda yansıması bu şekilde olmaktadır.”

(Yüksek Özgüven)

Meryem: “Evet bence var. Bazı insanların ilgilenmenin hep çocuğun istediği şeyin olması demek olduğunu düşünmeleri şımarıklıklara, kaybetmeye tahammül edememe gibi durumlara yol açabiliyor.”, Selen: “İlgili olan ailenin çocukları oyunların kurallarına daha iyi uyabilme ve oyun oynarken daha nazik, kibar davranabilme bilincinde olabiliyorlar.”

(Şımarıklık, Kaybetmeyi Kabullenmeme)

Ailenin Gelir Durumunun Çocukların Oyunlarına Yansıtıkları Sorunlarla İlişisine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Bu başlık altında çalışmanın beşinci alt problemi olan, ailenin gelir durumunun çocuğun oyunlarına etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin analizi sunulmuştur. Öğretmenlerin verdiği cevaplar tema ve kodlar halinde Tablo 4’ te verilmiştir.

Tablo 4. Ailenin Gelir Durumunun Çocuğun Oyunlarına Etkisi

Tema	Kod	Tekrar Eden Öğretmenler	
Etkili	İstek karşılama çabası	Özlem, Fatma, Selen	
	Düşük yaratıcı düşünme becerisi	Semra	
	Gelir Durumu Düşük	Aile ile az zaman geçirme	Sevda
		Oyunda daha çok eğlenme	Sakine
		Kurallara uyma	Sakine
		Oyunda lider	Özlem
	Yaratıcı oyuncaklar	Sevda	
	Şımarıklık	Seda	

Ruh durumuna	Elif
Kısmen etkili	Ayşe
-	Kader
Etkisiz	Esra, Leyla, Kevser, Semanur, Kübra, Aynur, Mer-yem, Lütfiye, Ayfer

Tablo 4’te görüldüğü üzere öğretmen görüşleri “Etkili” ve “Etkisiz” teması altında toplanmıştır. Bu görüşlerden gelir durumunun düşük olmasının etkililiğine ilişkin “İstek karşılama çabası”, “Düşük yaratıcı düşünme becerisi” ve “Aile ile az zaman geçirme” kodları ön plana çıkmaktadır. Tema ve kodlara ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şöyledir:

Özlem: “*Evet. Gelir durumu düşük olan çocuklar daha çok isteklerini karşılama mücadelesi veriyorlar ve aldıkları karşısında daha fazla mutlu oluyorlar. Gelir durumu iyi olan çocuk oyunlarda daha çok lider durumda olur.*”

(İstek Karşılama Çabası, Oyunda Lider)

Semra: “*Sınıfta hiç görmediği oyuncakları gören çocuklarımız var. Gelir durumu etkiliyor oyun kurmaya ve oynamaya. Bir oyuncağı hep aynı şekilde oynuyorlar ve yaratıcı bir şekilde düşünemiyor bu aileden gelenler.*”

(Düşük Yaratıcı Düşünme Becerisi)

Sevda: “*Gelir durumu direk değil ama dolaylı yoldan etkiliyor olabilir. Gelir sıkıntısı olan ailenin çocuklarıyla kaliteli vakitler geçirmesini engelliyor olabilir. Örneğin sürekli işte olan bir baba vakit bulamıyor. Bu durumda ev ve çocukların tüm sorumluluğunu alan anne stresli ve agresif olabilir. Aksi taktirde maddiyat olmadan da bilinçli aileler daha yaratıcı oyuncaklar geliştirebilirler.*”

(Aile İle Az Zaman Geçirme, Yaratıcı Oyuncaklar)

Çocukların Oyunlarda Aktifleşmesi ve Sosyalleşmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çalışmanın altıncı alt problemi kapsamında çocukların oyunlarda aktifleşmesi ve sosyalleşmesi yönünde öğretmen görüşleri incelenmiş olup, bulgular kod ve tema halinde Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin Oyunlarda Çocukların Sosyalleşmesi ve Aktifleşmesine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	Tekrar eden öğretmenler
Oyun	Sorumluluk Vermek	Aynur, Seda, Fatma, Kübra
	Çocuğa Görev Vermek	Ayfer, Semanur, Elif
	Maddi Manevi Pekiştireç	Kader, Esra, Kübra
	İfade Edici	Meryem, Sakine
	Grup Etkinlikleri	Ayşe, Elif
	Farklı Gelişim Alanlarını Destekleyen	Leyla, Kevser
	İlgi Çekici	Selen, Sakine
	Yaratıcı	Lütfiye
	Hareketli	Sevda
	Çocuk Düzeyine Uygun	Kader
İş Birliği	Okul Aile	Semra,

Tablo 5'te öğretmen görüşleri "Oyun" ve "İş Birliği" temaları altında toplanmıştır. "Oyun" teması altında "Sorumluluk Vermek", "Çocuğa Görev Vermek" ve "Maddi Manevi Pekiştireç" kodları ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

Aynur: "Okul ortamı en önemli faktör. Bireysel sorumluluklar verilebilir."

(Sorumluluk Vermek)

Elif: "Oyun esnasında çocuğa görev verme ya da çocuğu merkeze alma (oyun merkezine), çocuğun oyun oynama isteğini arttırır. Dolayısıyla çocuk daha aktif bir şekilde oyun oynar. Sosyalleşme durumu ise oynanan oyunun niteliklerine göre değişir. Grup halinde oynanan oyunlarda sosyalleşme durumu daha ön planda olacaktır."

(Çocuğa Görev Vermek, Grup Etkinlikleri)

Kübra: " Sorumluluk verme, teşvik etme, olumlu davranışlara pekiştireç verme."

(Sorumluluk Verme, Maddi Manevi Pekiştireç)

Tartışma ve Sonuç

Çalışma sonuçları genel çerçevede incelendiğinde çocukların oyunlarına çeşitli sorunlar yansıtıldığı ve bu sorunların oluşmasında velilerin eğitim durumlarının etkili olduğu; ilgili ailelerin çocuklarının oyun kurallarına uyduğu ve daha özgüvenli oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmanın birinci ve ikinci alt problemlerinin ortaya koyduğu sonuçlara göre çocukların oyunlarına çeşitli sorunlar yansıtıldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bu sorunları öğrenciyi oyun dışına çıkarma, bireysel ya da sözlü uyarı ve görmezden gelme davranışlarıyla çözmeye gayret ettikleri belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç sınıf atmosferi içerisinde öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin oldukça önemli olduğunu göstermektedir. Evertson ve Emmer (2013, s. 115), uygun olmayan davranışların yönetimde neyin ne zaman gerçekleşeceğinin öngörülemediğini ifade eder ve bu noktada öğretmenin geliştirdiği ya da geliştireceği yönetim stratejilerinin önemli olduğunu belirtir ve öğrencinin kendi davranışının sorumluluğunu almaya yönlendirecek yönetim stratejilerinin kullanılmasının gerektiği vurgusunu yapar. Bu çalışmada da öğretmenlerin kullandığı çözümlerden oyun dışına çıkarma, öğrenciyi kendi sorumluluğunu almasını sağlaması açısından önemlidir. Bireysel ve sözlü uyarılar ve görmezden gelme stratejileri, daha çok oyun düzenin bozulmaması ve sürecin sağlıklı ilerlemesi bakımından önemlidir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin sonuçlara göre öğretmenler, velilerin eğitim durumunun öğrencilerin oyunlarına yansıtıldığı sorunlarda etkili olduğunu düşünmektedir. Nitekim öğretmenler, velilerin eğitim durumlarının en çok çocukların davranışına, izledikleri programlara ve oyuna verdikleri değere etkisinin olduğunu dile getirmişlerdir. Literatür incelendiğinde bu konuyu destekler nitelikte, okul öncesi çocuklarda görülen davranış sorunlarının temelde anne-babanın tutumlarının, anne-baba arasındaki olumsuz ilişkilerin, çevresel baskıların ve evin kötü yaşam koşullarının neden olduğunu saptamıştır (Richman, 1977, Akt. Kibar, 2008, s. 41). İkiz ve Öztürk-Samur (2016), çocukların fiziksel ve ilişkisel saldırganlık davranışları ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmanın sonucunda, fiziksel ve ilişkisel saldırganlık ile anne ve babanın otoriter tutumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu, yani otoriter anne ve baba tutumuna sahip olan

çocuklarda fiziksel saldırganlığın da yüksek olduğunu tespit etmiştir. Dolayısıyla literatürdeki bulgular ve araştırma sonuçları karşılaştırıldığında çocuğun davranışları üzerinde anne baba ve çevrenin etkisinin oldukça önem arz ettiği ve uyarıcı zenginliğinin çocuk gelişiminin kalitesini arttıracığı söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problem çerçevesinde öğretmenlerin ebeveynlerin çocukları ile ilgilenme bilincine yönelik görüşleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar çocukları ile ilgilenen ailelerin çocuklarının oyunlar oynarken kurallara uyduğu ve özgüven açısından kendini geliştirmiş olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğretmenler çocukları ile ilgilenen velilerin çocuklarının oyuna katılımlarının da yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Yine öğretmen görüşlerine göre köydeki çocukların ebeveynleri kent merkezindeki çocukların ebeveynlerine göre daha ilgisizdir. Aksoy (1999) tarafından yapılan bir araştırmaya göre öğretmenler, olumsuz davranışların en önemli beş nedenini; ailevi sorunlar, çocuklarının eğitimlerine anne ve babaların ilgisiz kalmaları, anne ve babaların çocuklarına yönelik olumsuz tutum ve davranışları, olumsuz televizyon yayınları ve diğer medyada gösterilen şiddet ile aşırı kalabalık sınıflar şeklinde sıralamışlardır. Dolayısıyla çalışmada elde edilen bu sonuç, literatürle paralellik göstermektedir. Bu noktada velilerin kendilerini yetiştirmiş kişiler olmasının çocuğun oyunundan akademik gelişimine her alanı etkilediği söylenebilir. Bilinçli ebeveynlerin bilinçli bireyler yetiştireceği düşünülmektedir. Dolayısıyla ilgisiz velilerin çocuklarında genel anlamda bir özgüven eksikliği, sorumluluktan kaçma, toplumsal kurallardan daha bağımsız hareket edebilme durumunun gözleneceği söylenebilir.

Araştırmanın beşinci alt probleminden elde edilen sonuçlara göre öğretmenler ailelerin gelir durumunun dolaylı ya da doğrudan da olsa çocukların oyunlarındaki davranışlarına etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle oyun sırasında çocukların, görmediği oyuncaklar sebebiyle farklı ve yaratıcı oyunlar geliştirmekte zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenler farklı ve yeni oyuncakları karşılama çabasına girdiklerini de belirtmişlerdir. Bu durumun özellikle son dönemde artan oyuncak çeşitliliği ve değişen teknoloji ile birlikte ailelerin “çağa ayak uymakta” zorlanmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öte yandan maddi durumu iyi olmayan velilerin

çocukların ihtiyaçlarını karşılayamamaları da bu noktada önemli bir değişkendir. Nitekim Semra öğretmen, “Sınıfta hiç görmediği oyuncakları gören çocuklarımız var. Gelir durumu etkiliyor oyun kurmayı ve oynamayı. Bir oyuncacı hep aynı şekilde oynuyorlar ve yaratıcı bir şekilde düşünemiyor bu aileden gelenler.” şeklinde görüş belirterek bu durumu gözler önüne sermiştir. Yine köy okullarındaki sorunlara nazaran ilçe merkezindeki sorunların daha fazla çeşitlilik gösterdiği de gözlemlenen diğer bulgulardandır. Bu durumun özellikle köy okulundaki imkânsızlığı avantaja çevirmekte öğretmen faktörünün öneminden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca köy okulunda çok fazla etkileşim şansı bulamayan çocukların oyunlarında da iletişim sorunlarının gözlemlendiği düşünülmektedir.

Araştırmanın altıncı alt probleminden elde edilen sonuçlara göre öğretmenler, çocukları oyunlarda daha çok sosyalleştirmek ve aktifleştirmek için onlara görev ve sorumluluk vermenin ve ayrıca maddi manevi pekiştiricilerle bu durumu desteklemenin daha etkili olacağı görüşündedirler. Elde edilen bu sonuç, literatürde oyunda çocuğa aktif rol vermenin etkisi üzerine yapılan çalışmalarla (Bekmezci ve Özkan, 2015; Koçkaya ve Siyez, 2017) paraleldir. Dolayısıyla çocukların birebir aktif olduğu ve kendisini rahat bir şekilde ifade edebildiği oyunlar seçildiğinde öz benliklerinin farkına varmalarının sağlandığı, sosyalleşme ve aktifleşme konusunda daha çabuk ön plana çıkabilecekleri düşünülmektedir.

Elde edilen sonuçlar çerçevesinde araştırmada şu önerilerde bulunulmuştur:

- Bir ve ikinci alt problemden elde edilen sonuçlarda oyunlarda ortaya çıkan sorunların çoğunluğunun sınıf yönetimi becerisi kaynaklı olduğu sonucundan hareketle okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi açısından kendilerini geliştirecekleri farklı kaynak ve çalışmaları takip etmeleri önerilebilir. Ayrıca öğretmenlerin yönetimdeki hâkimiyetlerinin oyun kurallarını en baştan koyarak daha güçlü hale geleceği düşünülmektedir. Bu noktada oyuna başlamadan “kurallar oyunu” şeklinde ufak bir çalışma yapılması tavsiye edilebilir.
- Üçüncü ve dördüncü alt problemden elde edilen sonuçlarda velilerin hem eğitim hem de çocuklarıyla ilgilenme durumlarının

çocuğun oyun davranışlarında önemli etkisi olduğu sonucundan hareketle, veliler ile ilgili aile eğitim çalışmalarına önem verilmesi tavsiye denebilir. Özellikle kırsal kesimlerde üniversiteler öncülüğünde psikolojik danışma ve rehberlik, okul öncesi eğitimi ve Milli Eğitim Bakanlığı'ndan uzmanların katılımıyla aile eğitimi üzerine ortak proje çalışmaları geliştirilebilir.

- Beşinci alt problemde elde edilen sonuçlarda velilerin maddi durumlarının çocukların oyunlarındaki yaratıcılıklar üzerinde etkisi olduğu sonucuna çözüm olarak öğretmen ve veli iş birliği önerilebilir. Örneğin okullarda haftanın ya da ayın bir günü aile-çocuk-öğretmen oyun günü şeklinde çalışmalar düzenlenebilir. Bu sayede hem velinin hem de öğrencinin birbiriyle kaliteli zaman geçirmesi sağlanacağı gibi evdeki maddi eksikliğin de telafisi sağlanabilir.
- Altıncı alt problemde elde edilen bulgulardan çıkan sonuçlara göre oyun seçiminde çocuğu daha etkin kılacak oyunlara ve etkinliklere yer verilmesi önerilebilir. Örneğin grup oyunlarının bu çerçevede daha ön plana çıkarılması tavsiye edilebilir.
- Bu çalışma Muş ilinde çalışan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır. Bu nedenle araştırma grubu değiştirilerek (okul öncesi öğretmen adayı, okul öncesi alanda görev yapan yöneticiler vb.), farklı şehir ve bölgelerde bu çalışmanın farklı boyutları araştırılabilir.

EXTENDED ABSTRACT

Evaluation of the Preschool Children’s Problems in Plays

*

Cumhur Türk - Ayça Kartal – Ayten Arslan

Muş Alparslan University

The main problem of this study is based on the problems that children reflect on games. The aim of this study is to investigate teachers’ role in helping pre-school children make the most of games, regulating gaming environments and directing games. We believe that it is important to determine teachers’ views of the problems that children reflect on games.

In this framework, the basic problem of this study is: “What are teachers’ views of the problems that that 3 to 6 year-old preschool children reflect on games? The sub-problems the answers to which are being sought within the framework of the basic problem are as follows:

- What do teachers think are the problematic behaviors that children encounter in their games?
- What are the precautions teachers take in response to problematic behaviors that children reflect on games?
- What do teachers think is the relationship between parents' educational level and problems that children reflect on games?
- What do teachers think is the relationship between parents' consciousness of rearing their children and problems that children reflect on games?
- What do teachers think is the relationship between family income and problems that children reflect on games?
- What do teachers think can be done to make sure that children become more active and sociable in games?

This study examines how teachers behave in the face of problematic behaviors, what kind of influence parents have on this issue, and how the

socialization of children can be enhanced. A phenomenological approach was the method of choice in this study. Semi-structured interview forms were used to collect data on pre-school teachers' views of problems created by 3 to 6 year-old students in class.

Study sample consists of 19 kindergarten teachers of state schools affiliated to the Ministry of National Education in the city of Muş. The study sample was drawn using purposive sampling, which is one of the non-probability sampling techniques, and participants were recruited using convenience sampling technique.

Data were collected using the face-to-face interview technique and semi-structured interview forms in order to determine teachers' views of problems that children reflect on games. The interview questionnaire was developed by the researchers. Expert opinion (two preschool education specialists and two class education specialists, all of whom are engaged in qualitative research) was consulted for the reliability and validity of the interview question form consisting of six main questions. The proposed modifications were made to the form, which was then finalized for the study.

With content analysis, the dataset was first read line by line to determine important codes and dimensions. The codes were grouped as themes and sub-themes, and findings were defined and interpreted. The names of participants were replaced by codes. After all data were encoded, the codes and themes were revised by a fourth expert. The data were presented in Tables after consensus was reached.

According to the results of the first and second sub-problems, children reflect problems on their games. According to the results of the third sub-problem, participants think that parents' educational level has an effect on problems that children reflect on games. The fourth sub-problem examined participants' views of parents' consciousness of rearing their children. The results show that children with parental care obey the rules of games and have improved self-confidence. According to the results of the fifth sub-problem, participants stated that family income has a direct or indirect effect on children's behavior during games. According to the results of the sixth sub-problem, participants are of the opinion that giving children tasks and responsibilities, and promoting this with material and spiritual reinforcements makes them more active and sociable in games.

The following suggestions were made based on the results:

- The results of the first and second subproblems show that the majority of the problems that arise in games are due to classroom management skills. It is recommended that pre-school teachers follow different sources and studies through which they can improve their classroom management skills. Moreover, teachers' authority in class management can be reinforced by setting the rules of games from the very beginning. At this point, it is recommended that teachers do an activity called "game of rules" before starting the game.
- The results of the third and fourth subproblems show that both the education level and caregiving practices of parents have a significant effect on their children's play behavior. It is therefore recommended that a special importance be given to parent-focused family education studies. Joint projects on psychological counselling and guidance, and pre-school and family education with the participation of specialists from the Ministry of National Education can be developed under the leadership of universities, particularly in rural areas.
- The results of the fifth subproblem show that the financial situation of parents has an effect on their children's creativity in games. Therefore, collaboration between teachers and parents is recommended. For example, such activities as parent-child-teacher school days can be organized once every week or month. This way, parents and their children can spend some quality time together, and financial difficulty in the household can be compensated.
- Based on the results of the sixth subproblem, it is recommended that games and activities which can get children to be more active be chosen, especially group games.
- This study is limited to preschool teachers working in the city of Muş. It is, therefore, recommended that further research with different sample populations (prospective pre-school teachers, administrators in the field of pre-school education, etc.) in different cities and regions be conducted to investigate different dimensions of this subject matter.

Kaynakça / References

- Adıgüzel, Ö. (2014). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ağlamış, C. E. (2016). Serebral palsi: oyun eğitiminin fonksiyona etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye.
- Ahioglu, E. N. (1999). Sembolik oyunun 4 yaş çocuklarının dil kazanımına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Akınbay, H. (2014). Okul öncesi dönemde oyunun önemi ve çocukların motor gelişimi üzerine etkileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Aksoy, N. (2000). Sınıf içi disiplin sorunlarını azaltmada izlenebilecek temel yaklaşımlar. *Eğitim Araştırmaları*, 2, 5-9.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Banerjee, R., Alsalman, A. ve Alqafari, S. (2017). Supporting sociodramatic play in preschools to promote language and literacy skills of english language learners. *Early Childhood Education Journal*, 44, 299–305.
- Bekmezci, H. ve Özkan, H. (2015). Oyun ve oyuncağın çocuk sağlığına etkisi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 5 (2), 81-87.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelik, H. (2006). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin saldırganlık tepkileri, bağlanma tarzları ve kişilerarası şemalarının incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Erbay, F. ve Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 13 (2), 249-264.
- Erdinç, S. (2009). Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırganlığın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.

- Ergin, B. ve Ergin, E. (2017). The predictive power of preschool children's social behaviors on their play skills. *Journal of Education and Training Studies*, 5 (9), 140-145.
- Erşan, Ş. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubundaki çocukların oyun ve çalışma (iş) ile ilgili algılarının incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Evertson, C. M. ve Emmer, E. T. (2013). *İlkokul öğretmenleri için sınıf yönetimi*. (A. Aypay, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Fischer, W. K. ve Hencke, W. R. (1996). Infants' construction of actions in context: piaget's contribution to research on early development. *American Psychological Society*, 7 (4), 204- 210.
- Gül, M. (2006). Anasınınına devam eden alt sosyo-ekonomik düzeydeki 61-72 ay arası çocuklara sembolik oyun eğitiminin genel gelişim durumlarına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Güler, S. (2015). Sosyal oyunun 48–69 aylık çocukların ahlaki ve sosyal kurallara etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- İkiz, S. ve Öztürk-Samur, A., (2016). Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırganlığın ebeveyn tutumları açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 159-175.
- Kaugars A. S., ve Russ, S. W. (2009). Assessing preschool children's pretend play: preliminary validation of the affect in play scale-preschool version. *Early Education And Development*, 20 (5), 733–755.
- Kibar, B. (2008). Büyükanneleleriyle yetişen ve yetişmeyen sosyo-duygusal gelişim düzeyleri, davranış sorunları ile aile işlevlerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Koçkaya, S. ve Siyez, M. D. (2017). Okul öncesi çocuklarının çekingenlik davranışları üzerine etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 9 (1), 31-44.
- Kroeker, J. (2017). Indoor and outdoor play in preschool programs. *Universal Journal of Educational Research* 5 (4), 641-647.

- Li, J., Hestenes, L. L. ve Wang, Y. C. (2016). Links between preschool children's social skills and observed pretend play in outdoor childcare environments. *Early Childhood Education Journal*, 44, 61–68.
- Lieberman, D.A., Fisk, M., C. ve Biely, E. (2009). Digital games for young children ages three to six: From research to design. *Computers in The Schools*, 26 (3), 299–313.
- Metin Aslan, Ö. (2013). Anaokuluna devam eden çocukların oyun davranışları ve oyunlarında ortaya çıkan zorbalık davranışlarının incelenmesi. Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Onur, B. ve Güney, N. (2004). *Türkiye’de çocuk oyunları: Araştırmalar*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Özbeý, S. ve Alisinanođlu, F. (2009). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların problem davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (6), 493-517.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün & S. Beşirdemir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood*. New York: Norton.
- Şener, T. (1996). 4-5 yaş anaokulu çocuklarında dramatik oyunun ve inşa oyununun bakış açısı alma becerilerine etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tsai, C. Y. (2017). How taiwanese preschool educators view play and apply it in their teaching. *International Education Studies*, 10 (4), 152-159.
- Veiga, G., Netob, C. ve Rieffe, C. (2016). Preschoolers' free play - connections with emotional and social functioning. *The International Journal of Emotional Education*, 8 (1), 48-62.
- Yavuzer, H. (2008). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Türk, C., Kartal, A. ve Arslan, A. (2018). Okul öncesi çocukların oyunlara yansıtıkları sorunlar. *OPUS –Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 825-847. DOI: 10.26466/opus.423988